

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Белов С. И. Образ врага в советской политике памяти периода «Холодной войны» (на примере позиционирования США в кинематографе СССР). *Научные горизонты*. 2018. № 10 (14). С. 38–52.
2. Колесникова А. Г. Образ врага периода «Холодной войны» в детективно-приключенческих фильмах 1950–1980-х гг.: зрительская аудитория и проблема исторической памяти. *Вестник РУДН*. 2009. № 3.
3. Федорів У. Образ ворога як моделюючої фігури соцреалістичного тексту. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2016. Вип. 2. С. 257–261.
4. «Партизанська іскра». URL: <https://megogo.net/ru/view/14354-partizanskaya-iskra.html>.
5. «Грізні ночі». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9pOifTfu9M4>
6. «Два роки над прірвою». URL: <https://megogo.net/ua/view/14694-dva-roki-nad-prirvoyu.html>
7. «Капітан “Старої черепахи”». URL: <https://megogo.net/ua/view/909-kapitan-staro-cherepahi.html>
8. «Круті сходи». URL: <https://usfa.gov.ua/movie-catalog/kruti-skhody-i10760>
9. «Далеке й близьке». URL: <https://kino-cccp.net/load/5-1-0-3206>
10. «Правда». URL: <https://megogo.net/ua/view/15771-pravda.html>
11. «Киянка». URL: <https://megogo.net/ua/view/15146-kiyanka.html>
12. «Ракети не повинні злетіти». URL: <https://megogo.net/ua/view/15348-raketi-ne-povinni-zletiti.html>
13. «Далеко від Батьківщини». URL: <https://megogo.net/ua/view/14691-daleko-vid-batktivshchini.html>
14. «Люди не все знають». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n7tp0ArVGTA>
15. «Голуба стріла». URL: <https://megogo.net/ru/view/14461-golubaya-strela.html>
16. «Небо кличе». URL: <https://megogo.net/ru/view/15374-nebo-zovet.html>
17. «Берег надії». URL: <https://kinofilm.co/film/id472276-bereg-nadezhdy>
18. «Юнга зі шхуни “Колумб”». URL: <https://megogo.net/ua/view/17946-yunga-zi-shhuni-kolumb.html>
19. «Казка про Хлопчиша-Кибальчиша». URL: <https://megogo.net/ua/view/15341-kazka-pro-hlopchisha-kibalchisha.html>
20. «Надзвичайна подія». URL: <https://megogo.net/ua/view/17818-np-nadzvichayna-podiya.html>

УДК 327

ПРОБЛЕМАТИКА ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЖІНОК В ДЕРЖАВАХ АРАБСЬКОГО СВІТУ

В. Є. Сизонюк, М. І. Прихненко

Анотація. Дана стаття пояснює як фактичний статус мусульманських жінок, так і їх права в мусульманських суспільствах, а також впливову роль, яку відіграє у цьому культура. Увага зосереджена на ідеях ісламського фемінізму. Ми розглянули, як в деяких країнах регіону пов'язані мораль, релігія, закони шариату та права жіночої частини населення. Неписьменність серед жінок та доступ до освіти в цілому, політична ізольованість та економічна залежність від чоловіків залишаються одним із найскладніших ключових факторів, що негативно впливають на динаміку процесу розвитку, який захищає розширення можливостей жінок не тільки в, але і в слаборозвинених країнах в цілому.

Ключові слова: Іслам, права жінок, фемінізм, релігія, ісламський фемінізм, гендерна рівність.

Насильство проти жінок є реальністю в мусульманських країнах та країнах Близького Сходу, як і в інших частинах світу, хоча його форми можуть відрізнятися. Цей тип насильства можна назвати гендерним, тобто актами насильства щодо жінок, оскільки вони є жінками. У країнах, де сповідується іслам, є порушення прав жінок, які не обов'язково підкоряються ісламським принципам, деякі з них пов'язані з відносинами патріархального домінування або культурними формами і виправдовуються релігійними принципами. Іслам – це не просто релігія, а спосіб життя, соціальний порядок, система економічних та державних правил, кодекс поведінки людей та громади.

Можемо виділити загальну класифікацію видів жорстокого поводження з жінками [1], а саме:

- 1) фізичне насильство (удари, сексуальне насильство вдома або на робочому місці);
- 2) психологічне насильство (ув'язнення, вимушений шлюб);

3) позбавлення ресурсів для фізичного та психологічного благополуччя (здоров'я, харчування, освіта, робота);

4) експлуатація жінок (торгівля людьми, проституція).

Це – типи жорстокого поводження щодо жінки в сім'ї, громаді та державі, які також можуть застосовуватися в контексті мусульманських країн.

Деякі принципи шариату дійсно не узгоджуються з міркуваннями Загальної декларації прав людини [2], але з цієї причини ми не можемо стверджувати, що іслам та права людини, що просуваються міжнародними законами, несумісні. Ми вважаємо, що відсутність згоди в деяких пунктах може бути переглянута для досягнення домовленостей, які дозволяють реальний захист прав людини в мусульманських та арабських країнах.

Багато разів суперечності ісламу стосовно прав людини зумовлені не їх несумісністю, а маніпуляціями, які уряди роблять з ісламом для реалізації власних інтересів. Найсерйозніші конфліктні проблеми між ісламом та загальними правами людини можна узагальнити в основному у двох напрямках: статус жінок та релігійних меншин.

Ісламське законодавство стосовно шлюбу забороняє шлюб між мусульманкою та чоловіком, що не мусульманин. З іншого боку, іслам допускає багатоженство в шлюбі лише для чоловіка, якому дозволено мати чотирьох дружин та наложниць, що не є законним, в аналогічному випадку, для жінки. Крім того, чоловіки мають право на розлучення в будь-який час, жінки цього права не мають.

Через перераховане вище на Заході існує загальне сприйняття жінок, які живуть в арабських та мусульманських країнах, що іслам, як релігія зверхньо дивиться на жіночу стать і заохочує дискримінацію щодо них з точки зору рівності. На жаль, деякі мусульманські громади фактично посилили цей загальний образ щодо впливу релігії. Таким чином, статус арабських та мусульманських жінок у сучасному суспільстві став суперечливим питанням, що привертає значну увагу міжнародної спільноти та дослідників різних галузей науки.

Жінки-мусульманки часто зазнають критики представників медіа, які характеризують їх як «пригноблених», «відсталіх» і тих, що «не мають інтелектуальних здібностей». Суха Саббах, яка викладає жіночі студії за програмою іноземних студентів в університеті Бірцайт і є колишнім директором Інституту арабських жіночих досліджень у Вашингтоні, округ Колумбія надала аналітичний погляд на імідж арабських і мусульманських жінок в країнах східної Європи. За її словами: «Безсумнівний інтерес зосередився на тому, що я називаю “культурою нещастя”, що служить лише для встановлення позиційної переваги авторів і, завдяки їх роботам, образу західної жінки. Результатом таких статей не є утворення сестринства між культурами, ані зобразити щасливі та нещасні реалії життя жінок, ані для звільнення арабських жінок, а навпаки, для встановлення переваги життя західних жінок, а через них і західної культури» [3].

Варто зафіксувати, що, до прикладу, у Великобританії закон про власність одружених жінок 1870 року дозволив заміжнім жінкам бути законними власницями зароблених грошей та успадковувати майно. До 1870 року будь-які гроші, зароблені жінкою або за рахунок заробітної плати, або за рахунок вкладень, або через подарунок, або через спадщину автоматично переходили у власність її чоловіка після того, як вона вийшла заміж.

Щодо мусульманських країн, 1400 років тому іслам дозволив жінкам зберігати, користуватися та розпоряджатися майном. Вона також мала право працювати і зберігати зароблений дохід, а також не мусила віддавати його чоловікові чи робити внесок у домашнє господарство, якщо вона цього не вирішила. Однак з того часу мусульманські закони та практика сильно обмежували ці права. У деяких країнах застосовуються закони, що ускладнюють успадкування жінками та володіння майном. За допомогою цієї тактики жінки стають залежними від чоловіків.

Багато дослідників зазначають, що культура є однією з основних перешкод, що стоять на заваді розвитку прав жінок.

Ми можемо охарактеризувати культуру як інструмент, який формує відмінності між громадами, спрямовує їх поведінку, формує їх унікальну особистість та організовує їх дії.

Це також укорінено в їхній історичній пам'яті та забезпечує відчуття приналежності, але перш за все він живить ідею переваги над іншими, де розглядає джерело дискримінаційних актів щодо інших зовнішніх або внутрішніх груп. Іншими словами, це соціальна структура. У таких суспільствах або громадах жінки виступають як послідовниці чи «раби» системи, яка затверджується суспільством.

Жінки-мусульманки та арабки стикаються з багатьма існуючими формами дискримінації за ознакою статі, з одного боку, нерівність у доступі та задоволенні основних потреб та послуг, таких як охорона репродуктивного здоров'я, освіта тощо ..., що надаються державою для забезпечення кращого існування. , а з іншого боку, їх суспільством, яке наполегливо дотримується традиційних уявлень про жінок на основі їхніх ролей у житті як дружини та матері тощо, але не як людини з повними та незалежними правами.

Коли іслам з'явився на Аравійському півострові і був проголошений новою релігією протягом VII століття, він не сприймався просто як нова релігія, яка зосереджувалась на направленні людей на поклоніння одному Богові (Аллаху), але це була соціальна революція та реформа рух, який кидав виклик добре вбудованим соціальним структурам, які часто чинили опір, якщо не проти, сприяли покращенню статусу жінок та пропагували їх. Іслам розглядає жінок як людей із вільною душею, які мають повноцінний статус особистості.

Проте в цих правах жінкам-мусульманкам відмовлено в деяких частинах країн, де більшість мусульман є, де радикальна інтерпретація вчень Корану використовується як інструмент боротьби з жінками під іменем Іслам.

Ісламський феміністичний рух: новий підхід до пошуків за права жінок. Феміністичний рух визначається як сукупність соціальної теорії, політичного руху та моральних філософій, які рухаються і мотивуються звільненням жінок від підпорядкування чоловікам, оскільки, з одного боку, він критикує патріархат, а з іншого – сприяє ідеології, прихильна до емансипації жінок. В основі феміністичного соціального та політичного аналізу лежить виклик між державно-приватним розділенням у політиці, який історично позбавляв жінок доступу до публічної політичної арени і, отже, загрожував представництву їх інтересів [6].

Фемінізм незмінно бере участь у опорі переважаючим уявленням про стать. Хоча фемінізм слід розглядати як вимогу активістів щодо політичного та економічного реформування, він завжди був поінформований серйозним роздумом про природу сексуальних відмінностей та механізмів, за допомогою яких сексуальна різниця втягується, навіть створюється із відносин влади та гніт.

«Феміністка» – це «людина, переконання та поведінка якої базуються на фемінізмі». Феміністки кидають виклик «сексистським» зображенням жінок у популярній культурі та в порнографічній галузі у зв'язку із зростаючим розумінням «політичного підпорядкування жінок за патріархату» [6].

Що стосується ісламського фемінізму, Могадам визначає його як «орієнтований на Коран рух мусульманських жінок, що володіє лінгвістичними та богословськими знаннями, щоб кинути виклик патріархальним інтерпретаціям та запропонувати альтернативні варіанти читання у напрямку досягнення жінок та спростування західних стереотипів та ісламістської ортодоксальності. Ідеологія ісламського фемінізму базується на тому, що ісламські вчення про права жінок та їхній статус у суспільстві тлумачились «патріархальним і часто женоненависницьким чином протягом століть», де зміст мусульманських сімейних законів посилювали чоловіків правами за рахунок прав жінок [10].

Жінки-активістки у мусульманському світі скасовують фундаменталістські правові конструкції релігії та права, відмовляючись слідувати традиційним парадигмам, які змушують жінок вибирати між релігією та своїми правами. Вони відкидають повагу закону до релігійних лідерів і вимагають права на побудову ідентичності не лише поза їх культурними та релігійними громадами, а й усередині них. Важливим у цих зусиллях є те, що активістки-мусульманки прагнуть застосовувати такі поняття, як справедливість, рівність та демократія, не лише у публічній сфері, а й у сім'ї, культурі та релігії – сферах, традиційно визначених у західному законодавстві як приватні і, отже, поза всяким регулюванням.

За останні два роки в арабському світі для жінок відбулася «арабська весна». Саудівська Аравія скасувала заборону на водіння для жінок, відкриваючи більше можливостей для працевлаштування, а новий закон вимагає від судів повідомляти жінок, якщо вони розлучились.

Ліван та Йорданія скасували закони про зґвалтування, які дозволяли зловмисникам уникати кримінального переслідування, якщо вони одружилися зі своїми жертвами, а Йорданія також внесла зміни до статті свого кримінального кодексу, яка дозволяла вбивцям честі уникати більшості звинувачень за свої злочини.

Є понад 800 мільйонів мусульманських жінок і дівчат; вісім населення планети. Звичайно, не всі вони зосереджені в арабському світі. Деякі з найбільших мусульманських груп є в Азії та Індії. Хоча гендерна нерівність є глобальним питанням прав людини, мусульманські жінки все ще мають одні з найвищих гендерних розбіжностей в економічному потенціалі та гендерній нерівності.

Коли жінки в арабському світі отримують переваги освіти, свободи від гендерного насильства та рівний захист згідно із законом, певну перевагу матиме весь Близький Схід. Боротьбою за права жінок в ісламі займається багато громадських організацій.

До активістських організацій, що пропагують зміни для жінок в рамках ісламу, належать «Сестри в ісламі» (в Малайзії) [11].

«Сестри в ісламі» складається з групи мусульманських жінок, які вивчають і досліджують становище жінок і які намагаються змусити іслам визнати за ними низку прав. Вони висловлюють свої твердження з того факту, що іслам був визвольною релігією, яка підвищувала статус жінок і наділяла жінок правами, які вважалися революційними 1400 років тому. Його дослідження виявляють, що репресивні тлумачення значною мірою зумовлені впливом культурних практик та цінностей, які розглядають жінок як нижчу істоту, підпорядковану чоловікам. Вони вважають, що «не іслам гнобить жінок, а людей слабкі люди, які не зрозуміли намірів Аллаха» і виступають за реконструкцію ісламських принципів, процедур та практики у світлі принципів рівності та справедливості за Кораном.

Отже, боротьба за реформування особистих законів, викорінення неписьменності жінок та досягнення участі жінок у політичній діяльності на додаток до рівного громадянства зробила загальну боротьбу важчою та агресивнішою, особливо з появою ісламістських груп в політичному житті. Відтоді дискурс не сильно змінився. Хоча світські феміністки підтримують свою вимогу про рівність жінок як основу для прав людини, ісламські феміністки дотримуються і наголошують на твердженні, що права жінок є основними привілеями, що надаються ісламом, а їхній нинішній статус у суспільстві не має нічого спільного з ісламом, оскільки було неправильно витлумачено «патріархальними і часто женоненависницькими способами протягом століть», де закон Шаріату був неправильно зрозумілий і неправильно застосований, особливо зміст мусульманських сімейних законів, що сприяли підвищенню прав чоловіків за рахунок жінок.

Сам по собі іслам не є перешкодою для захисту прав людини, реальні перешкоди, з одного боку, походять від політичних інтересів тих, хто керує державами, які використовують релігію як інструмент контролю та як привід для обмеження прав її громадян.

Зміни повинні відбуватися в глибині суспільства, і, мабуть, одним із важливих кроків буде переосмислення Корану.

Аннотация. Данная статья объясняет как фактический статус мусульманских женщин, так и их права в мусульманских обществах, а также влиятельную роль, которую играет в этом культура. Внимание сосредоточено на идеях исламского феминизма. Мы рассмотрели, как в некоторых странах региона связаны мораль, религия, законы шариата и права женской части населения. Неграмотность среди женщин и доступ к образованию в целом, политическая изолированность и экономическая зависимость от мужчин остаются одним из самых сложных ключевых факторов, негативно влияющих на динамику процесса развития, который защищает расширения возможностей женщин не только в, но и в слаборазвитых странах в целом.

Ключевые слова: Ислам, права женщин, феминизм, религия, исламский феминизм, гендерное равенство.

Abstract. This article explains both the actual status of Muslim women and their rights in Muslim societies, as well as the influential role that culture plays in this. The focus is on the ideas of Islamic feminism. We looked at how morality, religion, Sharia law, and the rights of women are related in some countries in the region. Illiteracy among women and access to education in general, political isolation and economic dependence on men remain one of the most difficult key factors that negatively affect the dynamics of the development process, which protects women's empowerment not only in underdeveloped countries as a whole.

Key words: Islam, women's rights, feminism, religion, Islamic feminism, gender equality.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Leserman Jane, et al. Sexual and physical abuse history in gastroenterology practice: how types of abuse impact health status. *Psychosomatic medicine*. 1996. 58.1. P. 4–15.
2. Assembly, UN General. *Universal declaration of human rights*. UN General Assembly. 302.2 (1948). P. 14–25.
3. Sabbagh, Suha J. Sex, Lies, & Stereotypes: The Image of Arabs in American Popular Fiction. *ADC Issue Paper*. 1990. No. 23.
4. Megally, Hanny. Amnesty International and Human Rights in the Arab World: a Summary of the Last Decade, en Gema Martín Muñoz (ed.), *Democracia y Derechos Humanos en el mundo árabe*, Madrid, Ediciones ICMA, 1993.
5. Falk, Richard. Cultural foundations for the International Protection of Human Rights, en Abdullahi Ahmed An-Na'im (ed.), *Human Rights in Cross-Cultural Perspectives*, EU, University of Pennsylvania Press, 1991.
6. Mill Sara and Louise Mullany. *Language, gender and feminism: Theory, methodology and practice*. Taylor & Francis, 2011.
7. Schuler Margaret (ed.), *Freedom from Violence: Women's Strategies from Around the World*, Nueva York, USA, Automated Graphics Systems, UNIFEM, 1992.
8. Wheeler, Deborah L. Saudi Women Driving Change? Rebranding, Resistance, and the Kingdom of Change. *The Journal of the Middle East and Africa*. 2020. 11.1. P. 87–109.
9. Judd Terri. Saudi Women to Put Their Foot Down on Driving Ban. *The Independent*, Sept. 14, 2007. URL: <http://news.independent.co.uk/>
10. Moghaddam, Rezvan. *Struggle for Equality: From the constitutional revolution to cyber feminism with a focus on the role of new media in the women's movement in Iran*. Diss. 2020.
11. Basarudin Azza. *Humanizing the sacred: Sisters in Islam and the struggle for gender justice in Malaysia*. University of Washington Press, 2016.
12. Сизонюк, Валерія. Формування іміджу ісламських держав у регіоні Західної Європи та Північної Америки. *Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини*. 2020. С. 129–133.

УДК 94-056.253(477.85)»1932/1933»

УСНА ІСТОРІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ГОЛОДОМОРУ І ГОЛОКОСТУ (НА ПРИКЛАДІ БУКОВИНИ І ПОДІЛЛЯ)

Д. Я. Слободянюк, І. І. Мартинчук

Анотація. У статті подаються результати студентського дослідження про події Голодомору на території Буковини і Поділля. У процесі роботи використовувалися загальнонаукові та конкретно-історичні методи: аналізу і синтезу різноманітних видів джерел. Особлива увага приділялась інтерв'ю, у ході обробки яких була використана методика «усної історії», проведено опитування інформаторів, результати яких і становлять основу дослідження.

Ключові слова: голодомор, Голокост, геноцид, єврейський етнос.

Актуальність проблематики Голокосту можна визначити як таку, що його історія на території Буковини та Поділля є частиною української етнічної історії.

Протягом століть в історії нашого народу було багато героїчних, ганебних та трагічних подій, однією з яких є Голодомор 1932–1933 років. Тема його була і залишається актуальною. Молоде покоління повинно пам'ятати ті жахливі події, вшановувати пам'ять безвинно постраждалих від злочинної політики сталінського режиму і ніколи більше не допустити подібної трагедії, яка могла б призвести до винищення всієї української нації.

Голодомор 1932–1933 рр. (за межами України відомий як *Famine Genocide, Ukrainian Genocide*) – навмисно організована шляхом штучного голоду масова загибель українців.